

Statens vegvesen

Notat

Til:	TK-lederne Seksjonsledere for utekontroll Kontaktpersoner for utekontroll	Saksbehandler/telefon: Kamilla Mjøs / 22073722 Vår dato: 04.04.2019 Vår referanse: 17/58609-14
Fra:	Tilsyn og kontroll	
Kopi:	Samferdselsdepartementet	

Tolkningsnotat – transport av levende dyr i kjøre- og hviletidsreglene

—

Dette notatet beskriver Vegdirektoratets fortolkning av unntaket i kjøre- og hviletidsreglene for sjåførere som driver innenlands transport av levende dyr. Med dette notatet oppheves omtalen av denne transportformen i Håndbok 228 om kjøre- og hviletider.

1 Innledning

Reglene om kjøre- og hviletid for sjåførere står i forordning 561/2006, og reglene om bruk av fartsskriver står i forordning 165/2014. Forordningene er gjennomført i norsk rett ved forskrift 2. juli 2007 nr. 877 om kjøre- og hviletid for vegtransport i EØS (forskriften). Forordningene er koblet sammen slik at unntak fra de materielle reglene om kjøre- og hviletid også innebærer unntak fra plikten til å ha og bruke fartsskriver, jf. forskriften § 2 og forordning 165/2014 artikkel 3 nr. 2.

Som hovedregel er godstransport med kjøretøy over 3,5 tonn underlagt reglene om kjøre- og hviletid for sjåførere. Transport av levende dyr regnes som godstransport, og er i utgangspunktet omfattet av kjøre- og hviletidsreglene. Visse former for innenlands transport av levende dyr er likevel unntatt fra regelverket, jf. forskriften § 2 første ledd. Unntaket står i 561/2006 artikkel 13 nr. 1 bokstav p og gjelder kjøretøy som brukes til transport av levende dyr fra gårder til lokale markeder og omvendt, eller fra markeder til lokale slakterier innenfor en radius av inntil 100 km.

Foruten dette unntaket, kan visse former for transport av levende dyr etter omstendighetene kunne omfattes av unntakene i forordning 561/2006 artikkel 3 bokstav b eller artikkel 13 nr. 1 bokstavene b eller c. Artikkel 3 bokstav b gjelder «kjøretøyer der høyeste tillatte hastighet ikke overstiger 40 kilometer i timen». Artikkel 13 nr. 1 bokstav b gjelder «kjøretøyer som brukes eller leies uten fører av landbruks-, hagebruks-, skogbruks-, oppdretts- eller fiskeriforetak til godstransport knyttet til foretakenes egen næringsvirksomhet innenfor en radius av inntil 100 km fra det stedet der foretaket er hjemmehørende». Artikkel 13 nr. 1 bokstav c gjelder «landbruks- og skogbrukstraktorer

som brukes til landbruks- eller skogbruksvirksomhet innenfor en radius av inntil 100 km fra det stedet der foretaket som eier, leier eller leaser kjøretøyet er hjemmehørende». Vegdirektoratet går her ikke nærmere inn på unntaksreglene i forordning 561/2006 artiklene 3 bokstav b) og 13 nr. 1 bokstavene b og c.

2 Oppheving av norsk praksis i strid med forordning 561/2006

Inntil juni 2018 gjaldt det i Norge ingen radiusbegrensning for artikkel 13 nr. 1 bokstav p). Dette ble gjort gjennom en henvisning til den gamle kjøre- og hviletidsforskriften, som igjen henviste til den gamle kjøre- og hviletidsforordningen 3820/85 artikkel 13 nr. 1 bokstav e. Dette gamle unntaket hadde samme ordlyd, men ingen radiusbegrensning. Ved forskriftsendring 7. juni 2018 nr. 815 ble denne henvisningen fjernet, slik at radiusbegrensningen på 100 km skulle gjelde.

Unntaket har dessuten i Norge vært praktisert slik at også transport direkte fra gården til det nærmeste slakteriet har vært unntatt. Med andre ord har vi ikke krevd at transporten må innom et marked slik ordlyden i utgangspunktet påbyr.

Denne praksisen bygget på en tolkningsuttalelse fra Vegdirektoratet i 1994, gjentatt i Vegdirektoratets publikasjon Håndbok 228 Kjøre- og hviletider i 2001. Tolkningen ble avvist av EFTAs overvåkingsorgan ESA i 2012, og 27. mars 2018 mottok Norge en grunnnett uttalelse fra ESA om at det norske unntaket for transport av levende dyr var i strid med forordning 561/2006. Begrunnelsen var at Norge ikke hadde opphevet unntaket slik det står i forordning 3820/85 med konsekvens at unntaket gjaldt uten radiusbegrensning, og fordi også transport direkte fra gård til slakteri har vært omfattet av unntaket i tråd med Håndbok 228.

Radiusbegrensningen på 100 km ble som nevnt innført i juni 2018. Når det gjelder praktiseringen av unntaket om at det også gjelder transport direkte fra gård til slakteri, har Samferdselsdepartementet avvirket avgjørelse fra EU-domstolen i sak C-231/18 der nettopp denne problemstillingen ble tatt opp. EU-domstolen avsa dom 7. februar 2019, der de konkluderer med at transport av levende dyr direkte fra gård direkte til slakteri ikke er omfattet av unntaket i 561/2006 artikkel 13 nr. 1 bokstav p).

På bakgrunn av dette har Samferdselsdepartementet bedt Vegdirektoratet om å endre norsk tolkning og praksis av unntaket slik at den blir i tråd med ordlyden i 561/2006 artikkel 13 nr. 1 bokstav p) og EU-domstolens avgjørelse.

Vegdirektoratet opphever med dette omtalen av rådsforordning (EØF) nr. 3820/85 art. 13 nr. 1 bokstav e om transport av levende dyr i Håndbok 228 Kjøre- og hviletider s. 87-89.

Unntaket for transport av levende dyr gjelder i tråd med ordlyden i art. 13 nr. 1 bokstav p), herunder kun ved transport av levende dyr fra gårder til lokale markeder eller omvendt, eller fra markeder til lokale slakterier, innenfor en radius av inntil 100 km.

Vi presiserer at transport av levende dyr direkte fra gårder til lokale (eller andre) slakterier ikke kommer inn under unntaket i artikkel 13 nr. 1 bokstav p) uavhengig av distanse.

I punkt 3 følger Vegdirektoratets fortolkning av unntaket i sin helhet.

3 Nærmere om unntaket

3.1 Grunnvilkårene

Unntaket i 561/2006 artikkel 13 nr. 1 bokstav p) om transport av levende dyr lyder:

«kjøretøyer som brukes til transport av levende dyr fra gårder til lokale markeder og omvendt, eller fra markeder til lokale slakterier innenfor en radius av inntil 100 km»

Ut fra ordlyden finner vi at unntaket gjelder følgende situasjoner:

1. transport av levende dyr fra gårder til lokale markeder innenfor en 100 km radius
2. transport av levende dyr fra markeder til lokale gårder innenfor en 100 km radius
3. transport av levende dyr fra markeder til lokale slakterier innenfor en 100 km radius

Tre vilkår er felles for samtlige alternativer: For det første skal enten startstedet eller bestemmelsesstedet for transporten være et marked. For det andre skal startstedet og bestemmelsesstedet være så nærme hverandre at de kan betegnes som lokale. For det tredje må de tre transporttypene skje innenfor en radius på 100 km. Vilkår som ikke er felles for samtlige alternativer er gårder og slakterier.

Vegdirektoratet kan ikke se at det skulle knytte seg tolkningstvil til hva som er levende dyr, men bemerker at det ikke er holdepunkter for å utelukke utvalgte dyreslag. Det er vanlig å transportere levende hest, storfe, rein, småfe, gris, kylling, fisk og skalldyr som godstransport på veg, men oppramsingen er ikke uttømmende. Videre omfattes livdyr og slaktedyr, ville dyr og dyr født i fangenskap. Alle disse kan i prinsippet komme inn under unntaket, forutsatt at vilkårene ovenfor er oppfylt.

Vegdirektoratet har ikke som ambisjon her å gi en uttømmende definisjon av gårder, men antar at begrepet i sammenhengen omfatter eksempelvis både landbrukseiendommer hvor dyr holdes på land og oppdrettsanlegg hvor fisk holdes i merder i sjøen.

3.2 Særlig om radiusbegrensningen

Vegdirektoratet har vært noe i tvil om hvordan radiusbegrensningen i bestemmelsen skal tolkes. I den norske oversettelsen av unntaket står det «kjøretøyer som brukes til transport

av levende dyr fra gårder til lokale markeder og omvendt, eller fra markeder til lokale slakterier innenfor en radius av inntil 100 km». Plasseringen av kommaet etter ordet «omvendt», uten et nytt komma etter «av», medfører at radiusbegrensningen kun knytter seg til transporten fra markeder til lokale slakterier, og ikke transporten fra gård til marked eller omvendt. Den engelske ordlyden av dette unntaket er imidlertid uten komma: «vehicles used for the carriage of live animals from farms to local markets and vice versa or from markets to local slaughterhouses within a radius of up to 100 km».

Den norske oversettelsen er ikke offisiell eller autoritativ, hvilket betyr at vi må tolke unntaket i tråd med den offisielle engelske versjonen. Etter dette er det klart at radiusbegrensningen knytter seg til **både** transporten fra gård til marked og omvendt, og fra marked til slakterier.

3.3 Særlig om markeder

Vilkåret «markeder» viser til dyremarkeder, en omsetningsform for levende dyr som er lite vanlig i Norge. Omsetningsformen kjennetegnes av usikkerhetsmomenter som kan gjøre det vanskelig å planlegge transporten. Unntaksregelen er ment å legge til rette for denne omsetningsformens særlige logistikkutfordringer.

For at et dyremarked skal kvalifisere som marked i kjøre- og hviletidsreglenes forstand, må det være et reelt marked hvor det faktisk foregår kjøp og salg av levende dyr. Dessuten har EU-domstolen uttalt i sak C-231/18 at et marked må være et fysisk sted hvor transaksjonen finner sted. Med andre ord er ikke eventuelle marked på internett omfattet. Lagring av dyr i påvente av transport faller utenfor markedssituasjonen. Dersom avtalen om kjøp av dyr inngås på forhånd, inngås et annet sted enn på markedet, eller inngås mellom parter som ikke deltar på markedet, er det ikke snakk om et reelt dyremarked. Dette innebærer at det ikke er grunnlag for å anse fangststed, ilandføringssted, eller lager som marked hvis stedet ikke faktisk har et markeds definerende kjennetegn.

På Vegdirektoratets forespørsel har Mattilsynet opplyst at storfe kan omsettes på dyremarkeder i Norge. Slik omsetning forekommer imidlertid sjelden og i lite omfang, oftest ved årlige auksjoner. Auksjonsdyr transporteres fra markedet samme dag eller en av de påfølgende dagene, vanligvis etter planlegging i tråd med reglene om kjøre- og hviletid for sjåfører.

3.4 Særlig om «lokale»

En naturlig språklig forståelse av «lokale» tilsier et avgrenset område. Den daværende EF-domstolen avga i 1985 en prejudisiell tolkingsuttalelse om tilsvarende vilkår i den dagjeldende forordning 543/69 ved dom i de forente sakene 91/84 Hackett og 92/84 Dovey. Unntaksregelen i forordning 543/69 gjaldt transport av levende dyr mellom gård og lokalt marked (men den gang ikke fra marked til lokalt slakteri).

Domstolen slo fast at begrepet lokalt marked ikke kunne vurderes isolert, men måtte ses i sammenheng med gården, gårdens produksjon og gårdens behov. Domstolen kom etter dette til at begrepet lokalt marked skulle forstås som det markedet som under hensyn til de geografiske forholdene lå nærmest gården og hvor det var mulig å kjøpe eller selge i det omfang som var nødvendig for gårder av vanlig, gjennomsnittlig størrelse og som kunne anses typiske for området. Domstolen presiserte at bare transport over korte avstander kunne omfattes av unntaket, og begrunnet standpunktet med at transport over lengre avstander var blant de forhold som gjorde det nødvendig med regler om kjøre- og hviletid og bruk av fartsskriver.

Også for slakterier er det krav om at de er lokale. Det som står over om lokale markeder må gjelde så langt det passer for lokale slakterier. I Norge er det langt mellom slakteriene, og det er ikke mange dyremarkeder som ligger så nærme et slakteri at det uten videre er naturlig å betegne slakteriet som lokalt. Vegdirektoratet har derfor tolket «lokale» som ensbetydende med «nærmeste», slik at nærmeste slakteri som kan slakte den aktuelle typen dyr er å anse som lokalt selv om slakteriet ikke befinner seg i lokalmiljøet.

Vegdirektoratet minner om at radiusbegrensningen på 100 km likevel gjelder absolutt. Skulle det nærmeste slakteriet eller markedet befinne seg lenger unna enn 100 km, er ikke transporten omfattet av unntaket.